

А. І. Бобак, кандидат медичних наук,
директор Комунального некомерційного підприємства
«Центр первинної медико-санітарної допомоги
Самбірської міської ради»

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА ЗАСАДАХ ІНСТИТУЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА СУЧАСНОГО ЕТАПУ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

У статті зазначено, що в умовах складної геополітичної ситуації та викликів, спричинених військовою агресією, Україна стикається з нагальною потребою збереження людського потенціалу та забезпечення якісної охорони здоров'я для населення. Інтереси національної безпеки та сталого розвитку країни вимагають скорочення прямих і непрямих втрат суспільства, зокрема через зниження рівня захворюваності, інвалідності та смертності, особливо серед працездатного населення. Зазначене підкреслює важливість впровадження високотехнологічних рішень у сферу охорони здоров'я.

Встановлено, що реформа медичної галузі в Україні, ініційована в попередні роки, включає активне впровадження цифрових технологій, розширення доступу до якісної медичної допомоги, модернізацію інфраструктури та підготовку висококваліфікованих фахівців. За даними Міністерства охорони здоров'я України, значну увагу приділено реалізації програм, спрямованих на боротьбу з серцево-судинними захворюваннями, забезпечення доступу до інноваційної медичної допомоги та зниження дитячої смертності. Проте недостатнє фінансування охорони здоров'я, наслідки військових дій та нерівномірний доступ до медичних послуг у різних регіонах країни створюють численні виклики.

Доведено актуалізацію необхідності залучення наукових установ, органів державної влади, громадських організацій, бізнесу та міжнародних партнерів до розробки та реалізації заходів для підтримки розвитку високотехнологічної охорони здоров'я. Таким чином, праці українських дослідників формують потужну базу для подальшого розвитку теоретичних і практичних аспектів управління охороною здоров'я, особливо в умовах сучасних викликів та змін. Інституційне середовище охорони здоров'я є багатовекторним і потребує системного розвитку, що впливає на ефективність функціонування галузі.

Обґрунтовано, що забезпечення належної організації інституційних процесів є ключовим завданням для досягнення високої якості медичних послуг. Важливим аспектом є визначення стратегічних пріоритетів та розробка механізмів для посилення інноваційного потенціалу в системі охорони здоров'я. Сучасні підходи до управління охороною здоров'я передбачають активну взаємодію між державними структурами, приватним сектором і громадянським суспільством. Важливе значення має впровадження комплексних стратегій, спрямованих на забезпечення доступності медичних послуг, підвищення їхньої якості та оптимізацію ресурсів системи охорони здоров'я.

Ключові слова: трансформаційність, державна політика, реформи, інституційне співробітництво, охорона здоров'я, високотехнологічність.

A. I. Bobak. Implementation of state healthcare policy on the basis of institutional cooperation in the modern stage of high-technological transformations

The article states that in the conditions of a difficult geopolitical situation and challenges caused by military aggression, Ukraine is faced with an urgent need to preserve human potential and ensure quality healthcare for the population. The interests of national security and sustainable development of the country require reducing direct and indirect losses of society, in particular through reducing the level of morbidity, disability and mortality, especially among the working-age population. This emphasizes the importance of introducing high-tech solutions in the field of healthcare. It is established that the reform of the medical sector in Ukraine, initiated in previous years, includes the active introduction of digital technologies, expanding access to quality medical care, modernizing infrastructure and training highly qualified specialists.

According to the Ministry of Health of Ukraine, significant attention has been paid to the implementation of programs aimed at combating cardiovascular diseases, ensuring access to innovative medical care and reducing child mortality. However, insufficient healthcare funding, the effects of military operations, and uneven access to healthcare services across different regions of the country create numerous challenges.

The need to involve scientific institutions, government agencies, public organizations, business and international partners in the development and implementation of measures to support the development of high-tech healthcare has been proven.

The institutional environment of healthcare is multi-vector and requires systemic development, which affects the efficiency of the industry. It is substantiated that ensuring proper organization of institutional processes is a key task for achieving high quality of medical services. An important aspect is the determination of strategic priorities and the development of mechanisms for strengthening the innovative potential in the healthcare system. Modern approaches to healthcare management involve active interaction between government agencies, the private sector and civil society. The implementation of comprehensive strategies aimed at ensuring the availability of medical services, improving their quality and optimizing healthcare system resources is of great importance.

Key words: transformational, public policy, reforms, institutional cooperation, healthcare, high-tech.

Постановка проблеми. В Україні вже кілька років проводяться спроби модернізації медичної інфраструктури, зокрема через запровадження телемедицини, електронного обміну медичними даними, а також використання робототехнічних технологій у хірургії. Водночас, впровадження таких інновацій часто стикається з проблемами на регіональному рівні. Це пов'язано з недостатнім фінансуванням, відсутністю необхідної інфраструктури та недостатньою підготовкою медичних кадрів для роботи з новими технологіями. Більше того, велика різниця в рівні медичних послуг між великими містами та сільськими районами посилює цей розрив. Одним із важливих аспектів є розвиток державної програми високотехнологічної медичної допомоги.

Для забезпечення високотехнологічного лікування необхідні додаткові інвестиції в розвиток регіональної медичної інфраструктури, закупівлю сучасного обладнання, а також підвищення кваліфікації медичних працівників. Існує також проблема нестабільної кадрової політики, що призводить до дефіциту кваліфікованих спеціалістів, які здатні ефективно застосовувати високі технології в медичній практиці. Відсутність чіткої координації між різними рівнями влади і недосконалість управлінських механізмів створюють труднощі в організації ефективного використання наявних ресурсів для розвитку галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Міжнародний досвід демонструє ефективність використання механізмів державно-приватного партнерства для фінансування інновацій, модернізації медичної інфраструктури та розширення доступу до високотехнологічної медицини. Такі підходи можуть бути адаптовані в Україні з урахуванням особливостей національної системи охорони здоров'я. Різноманіття економічних, демографічних і соціальних умов вимагає врахування специфіки кожного регіону для забезпечення рівного доступу до медичних послуг. Важливо створити механізми координації на місцевому рівні, які б забезпечували інтеграцію наукових і практичних досягнень у медичну сферу.

Перспективним напрямком є подальше дослідження інституційних процесів у сфері охорони здоров'я, зокрема впливу регіональних і національних стратегій на розвиток галузі. Поглиблення досліджень у цій сфері сприятиме створенню стійкої системи, яка відповідає сучасним викликам та забезпечує належний рівень здоров'я населення. Інтеграція науки та практичної охорони здоров'я є важливим напрямом розвитку медичної галузі в Україні, особливо в контексті високотехнологічної охорони здоров'я. Залучення новітніх наукових досягнень у практичну медицину дозволяє підвищити якість медичних послуг, забезпечити доступ до інноваційних методів лікування, а також оптимізувати процеси надання медичних послуг.

Метою статті є обґрунтування формування та реалізації реформ у державній політиці охорони здоров'я на сучасному етапі високотехнологічних трансформацій в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні, щоб наукові розробки отримали практичне застосування, необхідно створити ефективну механізм передачі знань та технологій від науковців до практикуючих лікарів. У регіонах для розвитку високотехнологічної медицини важливо забезпечити належне оснащення лікарень та поліклінік сучасними медичними приладами. Однак для цього потрібно збільшити фінансування національних та регіональних програм, які б стимулювали закупівлю необхідного медичного обладнання, створення регіональних центрів високотехнологій, а також розвиток інфраструктури телемедицини, що дозволить пацієнтам отримувати консультації та лікування за допомогою сучасних технологій.

Особливе значення для регіонів має підготовка медичних кадрів. В Україні на сьогоднішній день існує проблема недостатньої кваліфікації медичного персоналу в регіонах, особливо в сільській місцевості. Це пов'язано з відсутністю системних програм підвищення кваліфікації лікарів, а також недостатнім рівнем інтеграції навчальних закладів з практичними медичними установами [4]. Для вирішення цього питання важливо впроваджувати програми обміну досвідом, стажування в провідних медичних центрах та наукових інститутах, а також створення постійно діючих тренінгів для лікарів з новітніх медичних технологій. Іншим важливим фактором є розвиток державно-приватного партнерства в охороні здоров'я. Для забезпечення високотехнологічної медичної допомоги необхідно залучати приватні інвестиції, зокрема для закупівлі сучасного обладнання та побудови спеціалізованих медичних центрів. Приватні компанії, у свою чергу, мають стимул до впровадження новітніх технологій і пошуку інноваційних рішень. Однак для цього потрібно створити відповідні нормативно-правові умови та гарантії для приватних інвесторів. Важливим є підвищення рівня інформованості населення про переваги високотехнологічної медицини.

В Україні існує значний розрив між рівнем знань громадян про можливості медичних інновацій і реальними можливостями медичних установ на місцях. Тому важливо створювати просвітницькі програми, проводити кампанії з інформування населення про доступні медичні послуги, новітні методи лікування та важливість регулярних медичних оглядів. Водночас необхідно розробляти ефективні механізми фінансування в рамках медичних реформ. Проблеми у фінансуванні медичних послуг в Україні вимагають прийняття нових підходів до державного бюджету та залучення приватних ресурсів. Розвиток високотехнологічної медицини на регіональному рівні в Україні потребує не лише значних фінансових інвестицій, але й тісної співпраці між державними органами, науковими установами, медичними закладами та приватним сектором.

Такий підхід дозволить інтегрувати наукові досягнення в медичну практику, підвищити доступність та якість медичних послуг у всіх регіонах України, що, в свою чергу, сприятиме покращенню загального рівня здоров'я

населення країни. Для успішного розвитку високотехнологічної охорони здоров'я на регіональному рівні в Україні важлива інституційна взаємодія між органами державної влади, організаціями різної відомчої приналежності та бізнес-структурами. У сучасних умовах це є необхідністю для покращення доступності, якості медичних послуг і впровадження інноваційних технологій у галузь охорони здоров'я. Враховуючи складність медичних реформ в Україні, особливо в регіонах, взаємодія різних учасників має стати основою для досягнення успіху в розвитку інфраструктури охорони здоров'я.

Одним із важливих аспектів такої інтеграції є ефективне використання сучасних цифрових технологій. В Україні вже існують приклади впровадження цифрових рішень в медичні установи, що дозволяє здійснювати централізовану реєстрацію пацієнтів, надавати дистанційні консультації, а також зберігати медичні дані [2]. Для досягнення високотехнологічного рівня медичної допомоги в регіонах потрібна тісна співпраця державних органів, організацій охорони здоров'я та приватних технологічних компаній, що можуть забезпечити інфраструктуру для такого розвитку.

Одним із важливих інструментів у цьому процесі є державно-приватне партнерство. В Україні існує ряд успішних прикладів такого співробітництва, де приватні компанії вкладають інвестиції в модернізацію медичних закладів, закупівлю сучасного обладнання та впровадження інноваційних методів лікування. У великих містах вже активно функціонують приватні клініки, які співпрацюють з державними медичними установами для надання висококваліфікованої допомоги за допомогою сучасних технологій. Подібні моделі повинні бути розширені і на регіони, що дозволить зменшити нерівність в доступності медичних послуг.

Крім того, важливе значення має розвиток соціального партнерства, яке включає в себе ініціативи з розвитку високих технологій та впровадження медико-соціальних програм, що сприяють профілактиці захворювань, реабілітації та формуванню здорового способу життя серед населення. Такі програми можуть бути реалізовані за участю не тільки державних органів, але й приватних компаній, які займаються виробництвом медичних технологій, а також некомерційних організацій, що можуть вносити свою частку у фінансування та організацію заходів. Враховуючи дефіцит бюджетних коштів у сфері охорони здоров'я, необхідно залучати додаткові фінансові ресурси через інвестиції приватного сектору та міжнародні гранти.

Органи державної влади повинні створити сприятливі умови для інвесторів, що готові вкладати кошти в розвиток медичних технологій, модернізацію лікарень, а також у розробку та впровадження новітніх методів лікування та діагностики. Важливим є також створення регіональних медичних кластерів, які об'єднують державні медичні установи, наукові інститути, приватні клініки та освітні заклади. Ці кластери можуть стати основою для інтеграції медичних інновацій у практичну охорону здоров'я. Вони забезпечать тісну взаємодію науковців, лікарів та бізнесменів, що дозволить швидше впроваджувати новітні технології в медичну практику та надавати населенню більш доступні високотехнологічні послуги.

Однак для досягнення цих цілей необхідно активно працювати над удосконаленням нормативно-правової бази. В Україні існує ряд законодавчих ініціатив, спрямованих на підтримку інновацій у галузі охорони здоров'я, але для ефективної реалізації таких проектів потрібно забезпечити адаптацію на місцях. Це включає надання субсидій та пільг для підприємств, що займаються впровадженням медичних технологій, спрощення процедур державних закупівель, а також створення стимулів для розширення доступу до високотехнологічної медичної допомоги. Враховуючи виклики, з якими стикається медична система України, важливо розвивати системи моніторингу і контролю за впровадженням новітніх технологій в охорону здоров'я. Це включає в себе як контроль за якістю медичних послуг, так і забезпечення належної безпеки даних пацієнтів в умовах цифровізації.

Задля цього необхідно створити міжвідомчі робочі групи, які б могли координувати роботу між державними органами, приватними компаніями та медичними установами. Успішна інтеграція високих технологій в медицину потребує також розвитку освіти і підвищення кваліфікації медичних працівників. В Україні є потреба у створенні сучасних навчальних програм, що включатимуть як основи медичних інновацій, так і практичні навички роботи з новітніми обладнаннями [1]. Тому важливо заохочувати співпрацю між медичними закладами та навчальними установами для підготовки фахівців, здатних працювати з сучасними технологіями.

Не менш важливим є забезпечення громадської підтримки інновацій у медичній сфері. Для цього важливо проводити інформаційні кампанії, які б допомогли українцям зрозуміти переваги високотехнологічної медицини та заохотити їх до використання нових методів лікування та діагностики. Оскільки на сьогоднішній день є певний скепсис щодо нових технологій, ця робота повинна бути націлена на зміну ставлення до інновацій серед населення. У сучасних умовах інновацій та цифровізації охорона здоров'я в Україні потребує впровадження сучасних інструментів інституційного співробітництва для розвитку високотехнологічних медичних систем на регіональному рівні.

Враховуючи наявні проблеми в галузі, зокрема в недостатній оснащеності медичних установ сучасним обладнанням та забезпеченні доступу до новітніх методів лікування, важливим є створення міжвідомчих і міжсекторальних платформ для інтеграції наукових розробок, медичних технологій та державних ініціатив. Одним із ключових інструментів є інститут державно-приватного партнерства, що дозволяє мобілізувати приватні інвестиції

для розвитку інфраструктури охорони здоров'я. В Україні таке партнерство набуває все більшої популярності, зокрема в медичних проєктах, де приватні компанії забезпечують постачання сучасних медичних технологій, а місцева влада створює умови для їх впровадження на місцевому рівні.

Не менш важливим є розвиток інституційної координації між різними органами державної влади та науковими установами для впровадження новітніх технологій у медицину. В Україні це можна здійснити через інтеграцію вітчизняних наукових розробок із застосуванням у медичних установах. Україна повинна активніше впроваджувати спільні програми навчання для медичних працівників, зокрема, в галузі використання новітніх технологій, таких як роботизовані системи для хірургії чи застосування штучного інтелекту для діагностики. Спільні навчальні курси, організовані державними навчальними закладами та технологічними компаніями, дозволять підготувати медичних працівників до роботи з новими технологіями. Успішна співпраця між місцевими медичними закладами та приватними компаніями дозволяє впроваджувати новітні методи лікування, зменшуючи нерівність у доступі до висококваліфікованої медичної допомоги.

На рівні урядових ініціатив необхідно розвивати політику інвестицій у медичні інновації. В Україні вже створено кілька програм, спрямованих на залучення інвестицій у розвиток медичних технологій, але важливо й надалі стимулювати приватні компанії до інвестування в регіональні медичні проєкти. Ці програми повинні включати пільгові умови для інвесторів та сприяти розвитку інфраструктури охорони здоров'я на місцях. Важливим елементом такої співпраці є створення умов для розробки науково-обґрунтованих політик у сфері охорони здоров'я, що базуються на інноваціях.

Щоб забезпечити сталий розвиток високотехнологічної охорони здоров'я, необхідно також розвивати співпрацю між державою та міжнародними організаціями. В Україні вже здійснюється співпраця з міжнародними фондами, що фінансують медичні ініціативи, однак для досягнення більш значущих результатів треба активізувати такі зусилля [3]. Крім того, важливо сприяти розвитку технологічних кластерів у медичній галузі, які будуть об'єднувати наукові інститути, приватні компанії та медичні заклади для спільної роботи над новітніми технологіями та їх впровадженням. Такі кластери можуть стати основою для розвитку інновацій на регіональному рівні та забезпечити швидке впровадження нових технологій у медичну практику.

У зв'язку з цим, необхідно активно працювати над створенням фінансових та інвестиційних інструментів для розвитку медичних інновацій в Україні, а також залучати приватні компанії до спільних проєктів у галузі охорони здоров'я. Тільки за умов тісної співпраці всіх учасників можна забезпечити впровадження новітніх технологій у медицину та досягти високого рівня доступності медичних послуг для населення. Поглиблений аналіз розвитку високотехнологічної охорони здоров'я в Україні та інших країнах показує наявність позитивних зрушень як на національному, так і на регіональному рівнях. Важливим елементом успішного розвитку високотехнологічної охорони здоров'я є активне впровадження досягнень фундаментальної науки.

Іншим важливим напрямом є розвиток державно-приватного та соціального партнерства. В умовах обмеженого державного бюджету важливо залучати приватні компанії до інвестицій в охорону здоров'я. Це може включати як модернізацію медичних установ, так і впровадження новітніх медичних технологій, таких як телемедицина, роботизовані системи для хірургії, а також штучний інтелект для діагностики захворювань. Особливу увагу слід приділяти підвищенню рівня кваліфікації медичних працівників. В умовах швидкого розвитку новітніх технологій у медичній практиці важливо забезпечити постійну освіту та тренування лікарів і медсестер для роботи з новими методами лікування та сучасним обладнанням.

Програми професійної перепідготовки повинні охоплювати всі рівні медичної системи, від регіональних лікарень до висококласних медичних центрів. Перспективою розвитку високотехнологічної охорони здоров'я є створення єдиної національної мережі медичних установ, що буде об'єднувати державні та приватні клініки, а також науково-дослідні інститути. Важливим аспектом є також інвестиції в розвиток інфраструктури охорони здоров'я, зокрема будівництво нових медичних центрів, оснащення лікарень сучасними технологіями та забезпечення доступу до якісних лікарських засобів. У цьому контексті необхідно підтримувати державні програми, спрямовані на модернізацію регіональних медичних закладів, а також створювати умови для залучення приватних інвестицій.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок в цьому напрямі. Майбутнє охорони здоров'я в Україні залежить від комплексного підходу до розвитку високотехнологічних медичних послуг, який базується на ефективній інституційній взаємодії між державою, приватним сектором, науковими установами та громадськими організаціями. Інтеграція новітніх технологій у систему охорони здоров'я дозволить покращити якість медичних послуг та забезпечити рівний доступ до інновацій для всіх громадян.

Довгострокова перспектива розвитку охорони здоров'я в Україні включає створення сприятливого інвестиційного клімату для високотехнологічних компаній, що займаються розробкою нових медичних продуктів. Спільні ініціативи між державою та приватним сектором повинні створювати нові можливості для розвитку медичних технологій та забезпечення високоякісного лікування. Для досягнення максимальних результатів

у розвитку високотехнологічної охорони здоров'я необхідно враховувати потреби кожного регіону, забезпечувати оптимальне використання фінансових ресурсів та покращувати організацію медичних послуг. Окрім державного фінансування, важливо створювати механізми для ефективного залучення інвестицій та впровадження новітніх технологій у медичну практику.

Список використаних джерел:

1. Державна політика у сфері охорони здоров'я: кол. моногр.: у 2 ч. / кол. авт.; упоряд. Я.Ф. Радиш; передм. та заг. ред. М.М. Білинської, Я.Ф. Радиша. Київ : НАДУ, 2013. Ч. 1. 396 с.
2. Кравченко М.В. Система соціального захисту населення як об'єкт державної політики: методологія та практика: монографія. Київ : Інформ.-аналіт. агентство, 2012. 451 с.
3. Крентовська О. Глобальна соціальна політика і міжнародне співробітництво щодо питань старіння населення. *Демократичне врядування: науковий вісник*. 2009. URL : http://lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik4/fail/+Krentovska.pdf.
4. Лаврентій Д.С. Механізм державно-приватного партнерства в процесі реформування сфери охорони здоров'я в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 «Механізми держ. упр.»; М-во освіти і науки України, ПАТ «Вищ. навч. закл. «Міжрегіон. акад. упр. персоналом». Київ, 2019. 20 с.

References:

1. Edited by Bilyns'koyi M.M., Radysha Ya.F. (2013), *Derzhavna polityka u sferi okhorony zdorov'ya* [State policy in the field of health care], Col. Monograph, 2 p., Press NADU, Kyiv, P. 1. 396 p. [Ukraine]
2. Kravchenko M.V. (2012), *Systema sotsial'noho zakhystu naseleennyayak ob'yekt derzhavnoyi polityky: metodolohiya ta praktyka* [The system of social protection as an object of state policy: methodology and practice], Monograph, Press Inform.-analit. ahentstvo, Kyiv, 451 p. [Ukraine]
3. Krentovs'ka O. (2009), "*Hlobal'na sotsial'na polityka i mizhnarodne spivrobotnytstvo shchodo pytan' starinnya naseleennyia*" ["Global Social Policy and International Cooperation on Aging"], journal *Demokratychnе vryaduvannya* [Democratic governance]. URL : http://lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik4/fail/+Krentovska.pdf.
4. Lavrentiy D.S. (2019), *Mekhanizm derzhavno-pryvatnoho partnerstva v protsesi reformuvannya sfery okhorony zdorov'ya v Ukrayini* [The mechanism of public-private partnership in the process of health care reform in Ukraine], Ph.D thesis: 25.00.02 „Mekhanizmy derzh. upr.”; press *M-vo osvity i nauky Ukrayiny, PAT «Vyshch. navch. zakl. „Mizhrehion. akad. upr. Personalom”*, Kyiv, 20 p. [Ukraine]